

De stichting van den Raad van Vlaanderen.

Op 4 Februari 1917 (1) kwamen er in het *Vlaamsche Huis* te Brussel, onder voorzitterschap van TACK, professor aan de Hoogeschool van Gent en algemeen bestuurder (benoemd door de Duitschers) aan het Ministerie van Kunsten en Wetenschappen, ongeveer 125 afgevaardigden bijeen, welke gelast waren het Vlaamsche volk te vertegenwoordigen.

De zitting
van 4 Februari 1917.

Aan het bureel zetelen, buiten TACK : DE DECKER, CLAUS, DE KEERSMAECKER, professoren aan de Hoogeschool van Gent, BORMS, BRYNS, FAINGNAERT, DE CNEUDT, DUMON, VAN DEN BROECK en GOOSSENS.

De onafhankelijkheidsformule van Vlaanderen, in de zitting van 7 Januari opgesteld, wordt bij eenparigheid van stemmen aangenomen.

De Hollandsche professoren van de Hoogeschool van Gent wonen de vergadering bij en hebben er stemrecht.

Een aan het Vlaamsche volk te richten manifest wordt bij toejuiching goedgekeurd.

De voorzitter doet 46 kandidaten kiezen welke de vergadering belast met het vormen van den Raad van Vlaanderen; daarna gaat de vergadering uiteen na beloofd te hebben het geheim te bewaren betreffende de samenstelling en de werkzaamheden van den Raad.

Het manifest (2) verspreid onder het Vlaamsche volk, verklaart een terugkeer bij het vroegere België onmogelijk, en zegt, na de rede uitgesproken door den Rijkskanselier op 5 April 1916, te hebben herinnerd : « Wij hebben het recht en zelfs den plicht voor het aanschijn der wereld, op te komen voor onze sedert bijna eene eeuw verdrukte nationaliteit, voor onze miskende en vernederde Vlaamsche broeders, deze van hier zoowel als die van Fransch Vlaanderen.

« De Vlamingen moeten hunne nationale bevrijding veroveren.

Bewust van den vaderlandschen plicht die op ons rust op te komen voor het recht van Vlaanderen, onze moeder, eischen de Vlamingen, vergaderd in Vlaamschen nationalen Landdag, te Brussel, den 4 Februari 1917, alle waarborgen die aan Vlaanderen zijn volledige nationale ontwikkeling en welvaart in zijn eigen taal en naar zijn eigen wezen verzekeren :

Benoemen in hun schoot den Raad van Vlaanderen en gelasten hem als maatregelen van onmiddellijke toepassing :

Dit manifest te verspreiden onder het Vlaamsche volk;

De Vlaamsche eischen ter kennis te brengen van de neutrale en oorlogvoerende machten;

De noodige stappen aan te wenden, opdat op de aanstaande vredesconferentie de vertegenwoordigers van het Vlaamsche volk gehoor vinden en de rechten van het Vlaamsche volk erkend worden. »

Het antwoord van de openbare meening liet zich niet wachten. Een protest ondertekend door 77 van de bijzonderste politieke personaliteiten van het land wordt aan den Generaal-Gouverneur gezonden.

(1) Verslag van de zitting, blz. 3.

(2) Blz. 6.

De weerstand der ambtenaren richt zich in tegen de aangekondigde splitsing der ministeriën.

De openbare besturen besloten onkundig te blijven van de taalwetgeving der Duitsche overheid, en bleven halsstarrig de besluiten betreffende de gebruikelijke taal in het lager onderwijs als eene doode letter aanschouwen.

Die reactie van de openbare meening verontrust den Raad van Vlaanderen welke, alhoewel hij openbaar zijne instelling aankondigt, zorgvuldig de namen zijner leden geheim houdt.

Op 11 Februari 1917 komen de 46 afgevaardigden bijeen in het bureel van TACK. De Raad van Vlaanderen verklaart zich gevormd en besluit dat eene afvaardiging den volgenden dag reeds het nieuws aan den Generaal-Gouverneur zal brengen, hem verzoekende verhoor te bekomen bij den Kanselier te Berlijn voor de afvaardiging welke gelast is hem die boodschap te brengen.

Des namiddags heeft eene tweede vergadering plaats in het *Vlaamsch Huis*. Hare eerste daad is aan de Duitsche overheid een krediet vragen van 100,000 fr. (1).

Op 3 Maart 1917 (2) wordt de afvaardiging van den Raad van Vlaanderen, bestaande uit de HH. A. BORMS, TACK, DUMON, LAMBRICHTS, VERHEES, VANDEN BROECK en VERNIEUWE, te Berlijn door den Rijkskanselier ontvangen. Zij legt hem het programma van de activistische partij voor; zelfbestuur voor het Vlaamsche land, gegrond op de Nederlandsche taal en kultuur.

De Kanselier antwoordt :

« In uitvoering van dit bevel van Zijne Majesteit, heb ik U het volgende mede te deelen : De heer Gouverneur-Generaal heeft reeds lang in overeenstemming met de woorden, die ik in April van het vorige jaar in den Rijksdag uitgesproken heb, voorbereidende maatregelen overwogen en getroffen, die tot doel hebben aan het Vlaamsche volk de tot nog toe beloofde mogelijkheid voor vrije kultureele en economische ontwikkeling te schenken om daarmee den grondslag te leggen voor die zelfstandigheid, welke het hoopt te verwerven, maar op eigen kracht moeilijk bereiken kan. »

Hij maakt zijn onmiddellijk politiek programma bekend :

« De taalgrens moet zoodra mogelijk de grensscheiding worden tusschen twee onder het bevel van den Gouverneur-Generaal vereenigde, maar goed gescheiden bestuurlijke gebieden.

» Het gemeenschappelijk werken der Duitsche overheden met de vertegenwoordigers van het Vlaamsche volk zal ons toelaten dat doel te bereiken ».

Duitschland boekt dien eersten bijval. Op 7 Maart 1917 schrijft de Kanselier aan Generaal VON HINDENBURG : « De belangen welke wij beoogen in die politiek zijn klaarblijkend : België's lot hangt af van den eindzege onzer wapens. Maar wat er ook gebeure, een België waarvan de binnenlandsche inrichting verdeeld is en waar de Vlaamsche meerderheid verlost is van de heerschappij der naar Frankrijk gerichte minderheid, zal steeds nuttiger zijn voor de Duitsche belanghebbenden dan den Belgischen Staat onder zijn huidige vorm. »

HINDENBURG kan slechts goedkeuren. Op 11 Maart antwoordt hij aan den Kanselier : « Het spreekt van zelf dat ik Uwe Excellentie getrouw zal steunen in de door den Keizer goedgekeurde Vlaamsche politiek... De voor het oogenblik opnieuw besproken kwestie : hoe België verplichten tot daadzakelijker tusschenkomst in de oorlogsuitgaven, zal misschien moeten uitgesteld worden tot de instelling der nieuwe inrichting van het land.

(1) Blz. 11.

(2) Manifest over het bezoek aan den Kanselier, blz. 429.

» Gezien de beloften aan de Vlamingen gedaan, kan ik niet bij het standpunt blijven dat België moet uitgebaat worden tot het uiterste, teneinde de zucht naar vrede sterk te doen uitbreken bij het Belgische volk. En nochtans moet België economisch meer verzwakt worden dan het Duitsche volk. Het is slechts dan dat wij het economisch afhankelijk van ons zullen maken (1). »

De politieke waarde van het activisme schijnt dus zoo belangrijk dat VON HINDENBURG zelf, ten minste voor zekeren tijd, den voorrang geeft aan de Vlaamsche politiek tegen de politiek van economische uitbating.

Onmiddellijk na het onderhoud op 21 Maart 1917, van de afgevaardigden van den Raad van Vlaanderen met den Kanselier, kondigt VON BISSING een besluit af dat de bestuurlijke scheiding daarstelt van België (2), verdeeld in twee gebieden, een Vlaamsch, dat de provinciën Antwerpen, Limburg, de beide Vlaanderen alsook het arrondissement Brussel en Leuven omvat; het Waalsch bevat de provinciën Henegouwen, Luik, Luxembourg en Namen, en het arrondissement Nijvel.

De bestuurlijke
scheiding.
21 Maart 1917.

(1) Blz. 478.

(2) *Bulletijn*, n^r 324.

Bewijsstukken voor de geschiedenis van den oorlog in België

Het Archief

van den

Raad van Vlaanderen

Uitgegeven door den

Nationalen Bond voor de Belgische Eenheid

BRUSSEL

Drakkerij Oud-Huis Th. DEWARICHET
16, Wilde-Woudstraat

Uitgever H. LAMERTIN
1, Coudenbergstraat

1929